

Data og metoder i Vækstvilkår 2017

Vækstvilkår er en årlig publikation, hvor struktur og den overordnede økonomiske udvikling i de enkelte kommuner bliver analyseret med fokus på erhvervslivet. Publikationen består af 17 analyser, en for hver af de 17 kommuner i Region Sjælland. Der fokuseres på udviklingen i bl.a. beskæftigelse, bosætning og iværksætteri på kommunalt plan. Derudover benchmarkes til den regionale udvikling og udviklingen i landet som helhed for at få en indikation af, hvordan kommunen ligger relativt set, og hvilke kommunale kendetegn, der driver en eventuel forskelligartet udvikling.

I 2017 er der fokus på en grundig gennemgang af erhvervsstrukturen i de sjællandske kommuner. Rapporterne er et værktøj til at fokusere den kommunale erhvervsservice og tilhørende tiltag, de kan bidrage med et faktabaseret grundlag for kommunalpolitiske beslutninger, og de anvendes ofte i forbindelse med branding af kommunen.

I dette metodenotat beskrives datagrundlag og metoder bag de beskrevne strukturer og udviklingstendenser i Vækstvilkår 2017.

Datakilder

De statistiske data stammer fra Danmarks Statistik og omfatter følgende statistikker: generel firmastatistik, regnskabsstatistikken opgjort på virksomheder og arbejdssteder, registerbaseret arbejdsstyrkestatistik, statistikken over beskæftigelse for lønmodtagere, indkomststatistik, befolkningsstatistik og iværksætterdatabasen.

I nogle tilfælde er data hentet direkte på Danmarks Statistiks statistikbank (www.statistikbanken.dk), i andre tilfælde er der tale om specialkørsler, som Center for VækstAnalyse har købt på Danmarks Statistik eller via eStatistik. Den sidste kilde til statistiske data fra Danmarks Statistik er den regionale model, Sam-K/Line.

Til beregning af den seneste udvikling i antallet af reelle nye virksomheder, anvendes rensede cvr-registreringer fra eStatistik.

Al kortdata stammer fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SFDE).

Statistikken over beskæftigelse for lønmodtagere

Lønmodtagerstatistikken (BfL) er en opgørelse af det gennemsnitlige antal lønmodtagere med et fuldtidsjob i referenceperioden. Statistikken er baseret på virksomhedernes indberetninger til SKAT om, hvor mange timer, de har udbetalt løn for i en given periode. Disse data modtager Danmarks Statistik, kvalitetssikrer dem og omregner de indberettede timer til antal fuldtidsstillinger. Center for VækstAnalyse køber kvartalsvise kommunale gennemsnit fra Danmarks Statistik. Årstallene beregnes som gennemsnittet af årets fire kvartaler. Det er et økonomisk volumental, der ikke direkte måler antal personer i beskæftigelse.

Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik

Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik er en opgørelse over antal beskæftigede – dvs. antal personer i beskæftigelse uanset hvor mange timer det drejer sig om. Opgørelsen foretages af Danmarks Statistik hvert år i den sidste uge af oktober. I Vækstvilkår beregnes antal beskæftigede personer i private brancher ud fra to tabeller i statistikbanken: RAS301 og RAS305. Samlet beskæftigelse er hentet fra RAS301. Derudover benyttes tabellen RAS209 til den demografiske nøgletalstabel på side 13.

- Gruppen selvstændige består af selvstændige som medhjælpende ægtefæller (fra RAS301)
- Gruppen private lønmodtagere består af beskæftigede i sektorerne private virksomheder, offentlige virksomheder og non-profitorganisationer rettet mod husholdninger. Private lønmodtagere beregnes ud fra både RAS301 og RAS305
- Gruppen offentlige lønmodtagere omfatter beskæftigede i offentlig forvaltning og service, og beregnes ud fra RAS305.

Beskæftigelsen i øvrige brancher er udregnet som en residualberegning – den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelse i offentlig forvaltning og service samt beskæftigede inden for industri, bygge og anlæg, handel, transport og erhvervsservice mv.

Antal personer, der pendler til arbejde i andre kommuner, er beregnet ved at gange pendlingsfrekvensen fra pendlerstatistikken (PEND101) på antallet af beskæftigede fra RAS301 i aldersgruppen 16-64 år. Pendlerstatistikken er det samlede antal beskæftigede (dvs. samtlige aldersgrupper), hvorimod beskæftigelsen er for aldersgruppen 16-64 år. Vi antager dermed at pendlingsfrekvensen for det samlede antal beskæftigede er den samme som pendlingsfrekvensen i aldersgruppen 16-64 år.

På kortene over Greater Copenhagen-området stammer de danske tal fra Danmarks Statistik (RAS), mens de svenske tal (også kaldet RAMS) stammer fra Statistiska Centralbyrån. Opgørelsesmetoden på den svenske side er stort set identisk med den danske.

Regnskabsstatistikken

Danmarks Statistiks regnskabsstatistik belyser resultatopgørelse, balance og investeringer både på firmaniveau og på arbejdsstedniveau for virksomheder inden for private byerhverv (se definition nedenfor).

I størrelsesfordelingen på side 5 er en virksomheds størrelse baseret på det samlede antal årsværk på virksomhedens hovedsæde fra regnskabsstatistikken, mens antallet af virksomheder og beskæftigelsen i den enkelte kommune er baseret på arbejdssteder.

Den generelle firmastatistik

Den generelle firmastatistik fra Danmarks Statistik indeholder økonomiske og beskæftigelsesmæssige oplysninger for reelt aktive firmaer i Danmark. Da den er opgjort på hovedsæder, er den mindre anvendelig i regionale analyser end regnskabsstatistikken, men dens styrke er, at den giver en sammenhængende og konsistent beskrivelse af det danske erhvervslivs udvikling og struktur.

Befolkningsstatistik

Befolkningsstatistikken fra Danmarks Statistik er en opgørelse af antal borgere helt ned på byområde- og sogneniveau. Her opgøres udviklingen i folketallet og kilderne hertil i form af til- og fraflytning, ind- og udvandring samt fødsler og dødsfald. Folketallet fordeles på bl.a. alder, køn, herkomst, civilstand, statsborgerskab.

Indkomststatistik

Danmarks Statistiks indkomststatistik belyser befolkningens indkomst- og skatteforhold samt indkomstfordeling. Statistikken inddeles i forskellige former for indkomst, herunder erhvervsindkomst. Statistikken er baseret på befolkningens bopæl. De data, der er anvendt i Vækstvilkår, beskriver den gennemsnitlige erhvervsindkomst for personer med erhvervsindkomst, antal personer med erhvervsindkomst og den samlede erhvervsindkomst pr. kommune.

Iværksætterdatabase

Iværksætterdatabase (den nye) fra Danmarks Statistik dækker årene fra 2001 og frem. Iværksætterdatabase dannes på baggrund af den erhvervsdemografiske database. Der medtages kun reelt aktive virksomheder (se definition nedenfor). Pt. indeholder iværksætterdatabase oplysninger om reelt aktive nye virksomheder til og med 2015.

I Vækstvilkår er 2016-tallene estimeret ved at gange væksten i antal rensede CVR-registreringer fra 2015 til 2016 (se nedenfor) på antal nye virksomheder i 2015.

Sam-K/Line

Den regionaløkonomiske model Sam-K/Line varetages af Center for Regional og Turismeforskning (CRT). Center for VækstAnalyse har til Vækstvilkår 2017 haft adgang til modellen via Region Sjællands tilkøbte adgang. CRT modtager oplysninger om værdiskabelsen i kommunerne fra Danmarks Statistik og modelberegner anvendelses-siden samt importen i en nationalregnskabsopgørelse på kommunalt niveau. Pt. baseres udviklingen frem til og med 2015 på nationalregnskabsstatistik fra Danmarks Statistik, mens udviklingen fra 2016 og frem er modelberegnet på baggrund af bl.a. fremskrivninger med ADAM-modellen. Værdiskabelsen er udtrykt i kædede værdier (for definition se nedenfor), mens eksportværdi og produktionsværdi er udtrykt i løbende priser.

Det centrale virksomhedsregister (CVR)

Nyetablerede virksomheder bygger på antallet af nyregistreringer i CVR, som eStatistik efterfølgende har rensat for visse selskabsformer, offentlige brancher og genganger-virksomheder, således den kan benyttes til at estimere udviklingen i antal reelt aktive virksomheder. Medtaget i den for Vækstvilkår 2017 benyttede opgørelse er virksomheder inden for iværksætterbrancherne og med virksomhedsform A/S, ApS, IVS, I/S eller enkeltmandsvirksomhed.

Brancheafgrænsninger

De anvendte branchedefinitioner følger Danmarks Statistik brancheklassifikation beskrevet i "Dansk Branchekode 2007".

Private brancher omfatter private og offentlige virksomheder, non-profitinstitutioner rettet mod husholdninger og uoplyst sektor. Offentlige virksomheder er fx Sund og Bælt, Statens Serum Institut, BaneDanmark og DR. Non-profitinstitutioner rettet mod husholdninger er fx privatskoler, velgørende foreninger og fagforeninger. En anden måde at definere de private brancher på, er som alle sektorer ekskl. offentlig forvaltning og service. Offentlig forvaltning og service omfatter stat, regioner, kommuner samt sociale kasser og fonde (arbejdsløshedskasser og Lønmodtagernes Garantifond). Ved beregning af værdiskabelsen i private brancher og til virksomhedslisterne med ti store virksomheder anvendes de offentlige brancher, OPQ (offentlig administration, undervisning og sundhed), som proxy for offentlig forvaltning og service.

Private byerhverv er de private brancher rensset for virksomheder inden for landbrug, energiforsyning samt finans og forsikring.

Konkret: alle brancher ekskl. de følgende

Ekskl.		Men inkl.	
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri		
D	El, gas og fjernvarmeforsyning		
E	Vandforsyning, kloakvæsen og affaldshåndtering	383	Genbrug
K	Finans og forsikring		
OPQ	Offentlig administration, undervisning og sundhed		
R	Kultur, forlystelser og sport		
S	Andre serviceydelser	5	Reparation af husholdningsudstyr

Erhvervsservice mv. består af brancherne J. Information og kommunikation, K. Pengeinstitut- og finansvirksomhed mv., L. Fast ejendom, M. Liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser og N. Administrative tjenesteydelser og hjælpetjenester. Det er en blanding af videnintensive servicevirksomheder og operationelle servicevirksomheder. Fælles for disse virksomheder er, at de afsætter hovedparten af deres produktion til andre virksomheder.

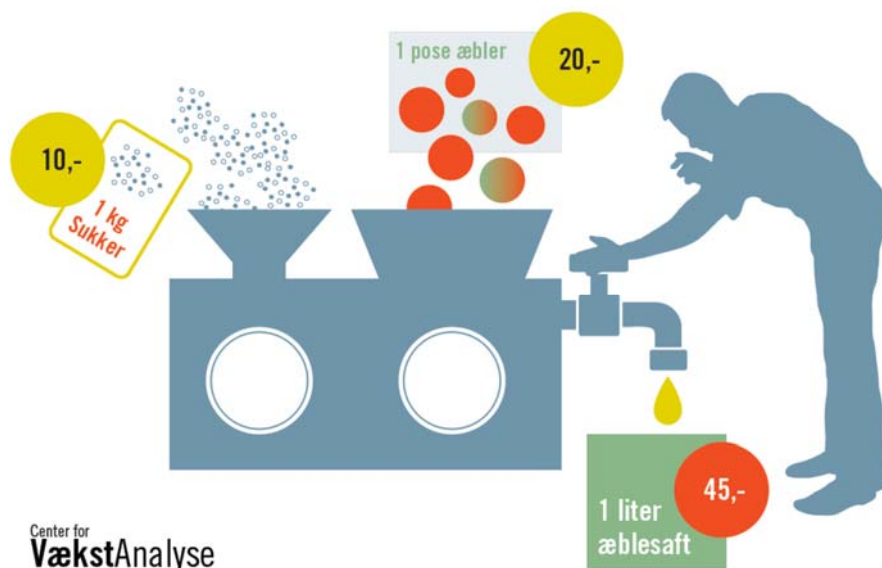
Øvrige brancher omfatter bl.a. A. Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri; B. Råstofindvinding, D. El-, gas- og fjernvarmeforsyning, E. Vandforsyning, kloakvæsen, affaldshåndtering mv., I. Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed, R. Kultur, forlystelser og sport samt S. Andre serviceydelser. I Region Sjælland er det overvejende en blanding af landbrug, forsyning samt virksomheder, der udbyder serviceydelser, der primært er rettet mod husholdningerne inden for kultur, fritid og personlig pleje.

Begreber

Værdiskabelse

Værdiskabelse (eller bruttoværditilvæksten, som den kaldes i nationalregnskabet) er den merværdi, en virksomhed skaber, når den producerer sine produkter (varer/tjenesteydelser). Den beregnes som forskellen på værdien af de varer og tjenesteydelser, som virksomheden producerer, og de varer og tjenesteydelser som den anvender i produktionsprocessen. Værdiskabelsen anvendes til aflønning af de ansatte, overskud til ejerne og forrentning af kapitalapparatet. Værdiskabelsen opgøres i basispriser (dvs. de priser virksomhederne modtager ekskl. produktskatter som fx moms og punktskatter). Værdiskabelsen opgjort i markedspriser benævnes bruttonationalproduktet (BNP).

Værdiskabelse kan illustreres således:

I det ovenstående eksempel produceres 1 liter æblesaft, som virksomheden sælger for 45 kr. Til at producere 1 liter æblesaft har virksomheden anvendt 1 kg sukker, som koster 10 kr., og 1 pose æbler, som koster 20 kr.

$$\text{Værdiskabelse} = 45 - (10 + 20) = 15$$

Kædede værdier

Kædede værdier er indekstal, hvis udvikling angiver den reale udvikling, altså udviklingen rensat for prisændringer. Danmarks Statistik anvender 2010 som basisår. Dvs. at værdiskabelsen i kædede værdier i 2010 sættes lig værdiskabelsen i løbende priser i 2010. Herefter beregnes de kædede værdier i årene efter 2010 som

$K_t = K_{t-1} \frac{D_t}{L_{t-1}}$, hvor K_t er den kædede værdi i år t , D_t er værdien i år t opgjort i foregående års priser og L_{t-1} er værdien i løbende priser i år $t-1$. De kædede værdier i årene før 2010 beregnes tilsvarende som $K_t = K_{t+1} \frac{L_t}{D_{t+1}}$. I 2017 er det kun udviklingen i værdiskabelsen, der illustreres i kædede værdier. Det gøres, fordi det giver det mest retvisende billede af den reale aktivitetsudvikling, der har været i virksomhederne.

Eksportværdi

Eksportværdien kan enten opgøres på cvr-numre eller produktionsenheder. Hvis den opgøres på cvr-numre, henføres al virksomhedens salg til udlandet til den kommune, hvor virksomheder har sit hovedsæde, ligegyldigt af, om den produktive aktivitet er sket på produktionsenheder i andre kommuner. Hvis eksportværdien derimod opgøres på produktionsenheder, henføres det udenlandske salg til den kommune, hvor produkterne er fremstillet. Ulempen ved denne metode er, at den er mere usikker end den førstnævnte, da den er estimeret, idet virksomhederne ikke indberetter eksportværdi fordelt på produktionsenheder. Estimationsmetoden i den regionale model, Sam-K/Line, er følgende: Eksporten fra en enkelt kommune beregnes ved at summere over eksporten af knap 3.000 detaljerede produkter, hvor eksporten af hvert enkelt produkt er beregnet som eksportkvoten for landet som helhed multipliceret med produktionen af dette produkt i kommunen. For nogle kommuner er der stor forskel på denne opgørelse og opgørelse af eksporten på hovedsæder. I Vækstvilkår illustreres udviklingen i eksportværdien opgjort på produktionsenheder, mens hovedsædeeksporten omtales i teksten.

Reelt aktive virksomheder

Disse defineres som virksomheder, der har udbetalt løn svarende til mindst et halvt årsværk eller opnået en omsætning, der kan oppebære en tilsvarende indtjening. I etableringsåret er barren det halve – altså økonomisk aktivitet svarende til et kvart årsværk. Der er stor forskel på antallet af nyregistrerede virksomheder i CVR-registret og antallet af virksomheder med reel aktivitet.

Erhvervsfrekvens

Erhvervsfrekvensen er beregnet som antallet borgere i alderen 16-64 år i forhold til antal borgere i samme aldersgruppe, der står til rådighed for arbejdsmarkedet (dvs. de beskæftigede og de arbejdsløse).

Beskæftigelsesfrekvens

Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som antal beskæftigede i alderen 16-64 år i forhold til det samlede antal personer i den aldersgruppe.

Fødselsoverskud

Antal fødte i kommunen i en given periode fratrukket antal døde i perioden.

Nettotilflytning

Antal personer, som er flyttet til kommunen fra andre kommuner i Danmark fratrukket antal personer, som er fraflyttet kommunen til andre dele af landet.

Nettoindvandring fra udlandet

Antal personer, som er flyttet til kommunen fra udlandet fratrukket antal personer, som er fraflyttet kommunen til udlandet.

Iværksætternes overlevelsesrate

Overlevelsesraten er udtryk for andelen af nyetablerede virksomheder med fortsat aktivitet efter et vist antal år. I Vækstvilkår 2017 opgøres overlevelsesraten efter henholdsvis et og to års eksistens.

Etableringsrate

Etableringsraten er beregnet ved at dividere antallet af nyetablerede virksomheder i kommunen med det samlede antal virksomheder i kommunen. Denne er udtryk for, hvor høj iværksætteraktiviteten er ift. det eksisterende erhvervsliv. I andre sammenhænge anvendes begrebet *erhvervsfrekvens*, hvor antallet af nyetablerede virksomheder sættes ift. til befolkningstallet, som alternativt mål for at illustrere iværksætteraktiviteten. I Vækstvilkår 2017 benyttes udelukkende etableringsrate af disse.

Exitrate

Exitraten er beregnet ved at dividere antal virksomhedslukninger i kommunen med det samlede antal virksomheder i kommunen.